

VOLÍŠ, VOLÍM, VOLÍME...

Ř 13,1-7; 1Tm 2,1-3

Církev a politika

Tak už je to zase za dveřmi. Budou parlamentní volby. Jedna z mála událostí, kdy jako prostí občané můžeme ovlivnit vysokou politiku. Je to téma, kterým bychom se měli zabývat i v církvi? Je to téma, kterému bychom měli věnovat nedělní kázání? Věřím, že ano. Protože ať chceme či nechceme, jsme jako jednotliví křesťané i jako církve, součástí veřejného života, učíme se v něm žít a zaujímat postoje. Jistě, církve by měly být nestranné. A to přinejmenším ze dvou důvodů:

1) Církve mají být nestranné proto, že sdružují jednotlivé křesťany mající svá různá politická přesvědčení. Jeden volí toho, druhý tamtoho. Církve musí ctít tuto svobodu svých členů a nemůže sama prosazovat nějakého svého volebního favorita.

2) Církve mají být nestranné proto, aby se bránily politickým tlakům. Z toho důvodu vznikla naše církev původně jako zcela nezávislá na státu. Závislost jí byla vnucena až komunistickým režimem. Nechtěla, aby stát měl na církev nějaký vliv či tlak. Historie varuje před neblahými důsledky spojování státu a církve. S ohledem na to je například i v našem církevním řádu ustanovení, že kazatelé zaměstnaní v CB nesmějí být členy žádné politické strany.

3) Církve mají být nestranné proto, že jejich program není politický. Posláním církví je zvěstovat evangelium Ježíše Krista lidem všech národů, jazyků a také politických přesvědčení, ne mocensky ovlivňovat politickou mapu.

Ale to, že církve mají být v jádru nestranné neznamená, že budou apolitické, že je věci veřejné nebudou zajímat vůbec nebo, že se k ničemu veřejnému nebudou vyjadřovat. Církve má být nestranná, ale ale k věcem veřejným se může a má přiměřeným způsobem vyjadřovat. Proč? Protože i církve je součástí společnosti. A navíc věříme, že církve mají ve vínku hluboké etické hodnoty, které mohou i necírkevní společnosti prospět. Tak se církve např. veřejně ozývají ve věcech morálky či výchovy.

Nečekejte tedy proto ode mě, jako kazatele CB, že vám budu doporučovat koho máte volit. To je na každém z vás, je to vaše svoboda, kterou si zodpovědně řešíte před Boží tváří, když sledujete nakolik programy a způsoby jednání jednotlivých stran odpovídají vašemu křesťanskému a morálnímu přesvědčení.

To, co čemu bych se chtěl dnes věnovat, je biblický pohled na politiku. A je-li to pohled biblický, pak vychází z politických podmínek té doby, kdy byla Bible napsána. My dnes žijeme v naprosto odlišném politickém uspořádání, než lidé biblických dob. Ne všechno bude proto úplně přenositelné. Chceme si však povšimnout principů, které lze považovat za nadčasové. Křesťanovo zákonitě doby například nestál před dilematem, koho volit. Vláda jim byla prostě dána, ať se jim to líbilo nebo ne. Dilema prvních křesťanů nebylo koho volit, ale jaký vztah zaujmout k těm, kdo jim byli chtěli nechtě dáni. Římská říše byla císařskou monarchií (v čele byl císař nadřazený lokálním vládcům či králům), autoritářským režimem (monopol císaře na politickou moc) a někdy i s prvky totalitarismu (někteří císařové zasahovali i do věcí přesvědčení a svědomí občanů – svazovali lidi nejen politicky, ale i ideologicky, viz např. kult císaře a pronásledování křesťanů).

První křesťané tedy nestáli před dilematem koho si zvolíme, ale jak jako křesťané žít ve společnosti, která je vnucena a nadiktována shora.

Biblické principy

- **Není moci, leč od Boha:** „Každý ať se podřizuje vládní moci, neboť není moci, leč od Boha. Ty, které jsou, jsou zřízeny od Boha“ (Ř 13,1). Toto je výrok ap. Pavla, který nám může připadat velmi kontroverzní. Skutečně jsou všechny vlády zřízeny od Boha? Co to potom znamená? Znamená to, že si je všechny Bůh přeje?

Bůh stvořil a zařídil svět tak, aby na něm lidé žili v řádu. Řád na jednu stranu lidí omezuje, ale na druhou umožňuje rozvíjet život, který není zmítán ve větru anarchie, libovůle a bezpráví. Řád tedy pomáhá svobodě. Bez řádu není svoboda. A tak Bůh viděl za dobré, aby věci lidského společenství nebyly spravovány nahodile, divoce, ale podle určitých pravidel a řádů a zákonů. A aby mohly být řády a zákony zachovány, musí tu být i nadřazená autorita, která na ně dohlíží a je prosazuje. Ta autorita musí mít skutečnou moc zasahovat a ovlivňovat. Tuto moc světil Bůh *obecně* především lidským vládcům, ať už jimi jsou králové, prezidenti nebo parlamenty.

Nelze se však ubránit myšlence, že apoštol Pavel mluví o vládě, která dobře plní svůj úkol: „*Vládcové nejsou přece hrozbou tomu, kdo jedná dobře, nýbrž tomu, kdo jedná zle. Chceš, aby ses nemusel bát vládnoucí moci? Jednej dobře, a dostane se ti od ní pochvaly. Vždyť je Božím služebníkem k tvému dobru...je Božím služebníkem, vykonavatelem trestu nad tím, kdo činí zlo...Vládcové jsou v Boží službě, když se drží svých úkolů...*“ (Ř 13,3-4.6).

Až potud s tím asi nemáme problém. Je-li vláda dobrá, pilná, užitečná lidem, spravedlivá a čestná, pak chápeme, že je zřízena od Boha ku blahu obyvatel. Ale co když vládci ve svém úkolu selhávají? Co když se zpronevěřují? Co když nejsou spravedliví? Co když jsou tyraní nebo draví vlci nebo kořistníci? Platí i tady, že je taková vláda od Boha zřízená?

Řekněme to tak, že od Boha je zřízen *úřad*, který spravují. Úřad sám není zlý. Úřad je dobrý pro správu věcí veřejných. Ale něco jiného je jací lidé v úřadě usednou. Dobří vládci jsou Božím darem. Zlí vládci jsou Božím dopuštěním. Bůh rozhodně neschvaluje podvody či násilí zlých vládců.

Jako křesťané máme ctít úřad, zřízení, stát, ale ne vždy skutky těch, kdo v něm sedí.

V NZ nacházíme zajímavé srovnání. Tak jako existuje 13. kapitola listu Římanům o přiměřené římské vládě, kterou mají křesťané poslouchat, tak existuje i 13. kapitola knihy Zjevení, která popisuje římskou vládu v podobě dravé šelmy,

vládu, která se za císaře Domiciána utrhlá ze řetězu, stala se velmi zlou a tyranskou. Její zotročující nároky vedoucí k pošlapání svědomí a lidské důstojnosti křesťané akceptovat neměli.

- **podřízenost:** Jedním ze základních postojů křesťana k vládě je tedy podřízenost. „*Každý at' se podřizuje vládní moci...*“ (Ř 13,1). Křesťan má respektovat zákony a podřizovat se vládě, pokud nevedou proti svědomí. Tam, kde vláda překračuje své kompetence a začíná lidi utiskovat ve věcech svědomí a důstojnosti, křesťan má svobodu neuposlechnout. Tato dilemata řešili (nejen) křesťané ve značné míře za minulého totalitního režimu. Ale pokud nedochází k takto hrubým proviněním vládnoucí moci ve věcech svědomí a lidské důstojnosti, tam se má křesťan podřizovat zákonům a zřízení.

To neznamená, že křesťan bude jako poslušný panáček se vším souhlasit. I křesťan i církev může ba i musí pozvedat svůj kritický hlas, když vidí zjevné zlořády mocných. Tím, že Bůh ustanovuje lidské vlády a tím, že je i křesťané mají poslouchat, není řečeno, že máme držet „ústa a krok“. Vládci, nají dohlížet na zákon, pořádek a jednak k blahu lidí, ale aby mohli tento úkol konat dobře, potřebují být sami dozorováni. Jendou z možností, jak se ke zlořádům mocných aktivně vyjádřit jsou právě volby. V nich lidé, kteří sledují strany, politiky a jejich způsoby, dávají hlas jak dál.

- **modlitby:** Kromě úcty a respektu mají křesťané ještě jeden úkol vůči vládcům. A to je modlitba: „*Na prvním místě žádám, aby se konaly prosby, modlitby, přímlyvy, díkyvdání za všechny lidi, za vládcce a za všechny, kteří mají v rukou moc*“ (1Tm 2,1-2). Možná si to tak neuvědomujeme, ale jako křesťané máme v rukou velikou politickou moc. A nemyslím tím podíl na volbách či někdo dokonce i ve vládě. Křesťanova politická moc spočívá především v modlitbě. Zní vám to divně? Ale co jiného to znamená, když Pavel píše, že se máme modlit za vládcce, než to, že modlitba zasahuje i politickou sféru. Modlitba má moc. Tak tomu věříme. A to nejen pro náš osobní či církevní život. Bůh má zájem o celý svět a nás, křesťany, vtahuje do tohoto zájmu – vede nás k modlitbám za vládcce. Modlitby věřících někdy dokonce měnily dějiny, jak o tom čteme některá svědectví.

Otázkou zůstává jak se za vládcce modlit. Máme se modlit za ně, tedy v jejich prospěch, aby jim Bůh žehnal v jejich úkolu? Někdy spíše přemýšlíme, zda bychom se neměli modlit proti nim, aby je Bůh odstavil od vlády, sesadil z trůnu. Myslím, že obojí má své místo. Na prvním místě prosíme za ně, v jejich i náš prospěch: aby Bůh obdařil politiky zdravým rozumem, sociální citlivostí, moudrostí k řízení státu, aby je ochránil od touhy po moci, od touhy po výhodách, profitech a prebendách, od touhy po kořistnictví, aby je i nás Bůh chránil před nezodpovědnými a škodlivými rozhodnutími. To všechno potřebujeme vyprošovat našim představeným, aby se nám i ostatním lidem nakolik to jen jde žilo pokojně, jak píše Pavel.

Ovšem někdy mohou nastat kritické okamžiky, kdy se modlitby křesťanů musí odvážit i k modlitbě, aby Bůh překazil rejdy tyranů a vlčáků, aby je Bůh buďto přivedl k pokání nebo je odstranil z politické sféry.

Závěr

Shrňme tedy: církev má zůstat nestrannou. To však neznamená, že apolitickou. K věcem veřejným mají i křesťané i církve právo se vyjadřovat.

Křesťanským postojem k věcem politiky je: respekt, podpora a úcta tam, kde stát koná dobře svou práci, kritický hlas tam, kde chybí a neposlušný hlas pokud by stát zneužíval svou moc k utlačení svědomí a důstojnosti života.

Naším nezastupitelným úkolem je také modlitba za svět politiky. Prosme proto Pána i za nadcházející volby a také hledejme zodpovědně před jeho tváří komu a čemu dáme svůj hlas.

AMEN

2.9.2010 M. Žemlička